

Infektiös anemi - En risk för Sverige?

Sista åren har det förekommit ett flertal oväntade fall av infektiös anemi hos häst i europeiska länder som tidigare varit fria från denna smitta. Frågan är berättigad om infektiös anemi är en risk även för svenska hästar.

Bakgrund

Infektiös anemi (EIA) är en virussjukdom som drabbar hästdjur. Sjukdomen beskrevs första gången i Frankrike år 1843 och är bland de första djursjukdomarna som kunde sägas vara virusorsakad, detta i början av 1900-talet. Infektiös anemi är en viktig och mycket allvarlig sjukdom som är spridd över hela världen.

Under framförallt första delen av 1900-talet var sjukdomen fruktad och orsakade sjukdom och död hos många hästar även i Sverige. Man hade inte kunskaper om hur den smittade. Det är först med nutida kunskaper om virus och smittspridning som vi vet att förhållandena i Sverige var mycket gynnsamma.

I Sverige var sjukdomen vanlig fram till 1960-talet då avhästningen började samt att bättre diagnostiska metoder uppfanns som möjliggjorde upptäckt av smittade hästar. Det har inte diagnostiserats några hästar sjuka i EIA på nästan 50 år i Sverige, men under senare år har riskerna för att sjukdomen ska komma tillbaka till Sverige uppmärksammas.

Orsak till EIA

EIA orsakas av ett Retrovirus som är släkt med människans HIV-virus. Virus infekterar vissa blodceller och ger en livslång virusinfektion. Sjukdomen har en inkubationstid på en till tre veckor då antikroppar mot EIA vanligen kan påvisas. Det har dock visat sig vid utbrott under senare år bl.a. på Irland att det i vissa fall tagit mer än 100 dagar för hästar att bilda antikroppar efter infektionstillfället.

Det kroniska förloppet av EIA som drabbar cirka 90% av smittade hästar ger varierande symtom. Avmagring som på bilden ovan eller svullnader under bringan som bilden nedan. Foto: SVA.

Symtom

Alla hästar uppvisar inte symtom även om det förekommer att de blir akut sjuka och dör hastigt. Det här hastiga förloppet drabbar ca 10% av de smittade hästarna. Andra hästar blir kroniskt sjuka med varierande symtom som aptitlöshet, blodbrist, viktnedgång, febertoppar, gulsot, små blödningar, svullna ben, trötthet och försämrad prestation. Men graden av symptom varierar mycket och hos vissa hästar märks inte mycket. Det anses dock inte möjligt att en infekterad häst ska kunna topprestera även om den inte har direkta sjukdomssymtom. En smittad häst kommer att ha kvar virus och vara infekterad resten av sitt liv.

Smittspridning

Virus finns i blodet och sprids mellan hästar med framförallt bitande och blodsugande insekter. Flera olika bitandeflugor och bromsar kan överföra virus. De aktuella insekterna lever framförallt i buskiga, fuktiga och sumpiga områden. Om en bitande insekt avbryts

i sin måltid av en svanssviftning till exempel och fortsätter äta på en annan häst i närheten kan virus överföras till den hästen.

Virus kan också överföras via t.ex. dåligt rengjorda tandraspar, använda sprutor och kanyler, tränbett med mera. På Irland var orsaken till ett stort utbrott av EIA 2006 en illegalt införd blodplasma som sprutades in i ett stort antal nyfödda föl. Även ett utbrott i Tyskland 2012 orsakades av en blodprodukt från en infekterad häst som gavs till andra hästar.

Förebyggande åtgärder mot sjukdomen

Det finns inget vaccin framtaget mot sjukdomen. Om virus finns hos de sjukdomsöverförande insekterna i landet är det i praktiken omöjligt att hindra smittspridning mellan utgående hästar som vistas nära varandra. En övervakning av hästpopulationen genom testning för antikroppar mot sjukdomen, och i de fall positiva hästar påvisas avlivning eller livslång isolering är de i dag enda effektiva åtgärderna.

Diagnostik

Det finns inte någon enkel tillförlitlig metod för att påvisa virus hos EIA sjuka hästar men det finns bra metoder att hitta antikroppar i blodet hos en infekterad häst. Antikroppar finns vanligen i blodet 10 till 21 dagar efter infektionstillfället men vid ett par tillfällen har det tagit mer än 100 dagar för att hästen ska bli positiv efter smittotillfället. Inom EU är det bestämt att djur ska testas två gånger med negativt beslut med ett intervall av 90 dagar.

Förekomst av EIA i andra länder

Sjukdomen förekommer som tidigare nämnts runt om i världen. Den är relativt vanlig i USA där den kallas Swamp fever. I Europa förekommer den i östra Europa såsom Rumänien där den är vanlig. Men den förekommer även i Ungern och i Italien.

Italien har på senare år haft ett aktivt bekämpningsprogram vilket minskat antal fall i landet drastiskt. Även EIA-fria länder som

Storbritannien, Holland och Tyskland har på senare år haft sporadiska fall av sjukdomen. Vid smittspårning har så gott som samtliga fall kunnat spåras tillbaka till Rumänien.

I många länder förekommer en aktiv övervakning av EIA. Övervakningen kan utformas på olika sätt, Hästar som importerats provtas eller hästar ur så kallade högriskgrupper kan testas t.ex. hästar med oklara identiteter eller papper. I Sverige förekommer än så länge bara en passiv övervakning vilket innebär att hästar med symptom undersöks avseende EIA. **En undersökning som utförs av SVA kommer under 2014 att erbjuda gratis testning av importerade hästar från EU.**

Import av hästar till Sverige

Hästar från EU-länder får tas in till Sverige utan att testas för EIA. Det är bara vid import av hästar från länder utanför EU, s.k. tredje land och från Rumänien som det krävs prov, ett så kallat Coggins test för EIA.

Är risken för återinträde av sjukdomen stor?

Sverige var ett mycket hästtätt land i mitten av förra seklet. På 1920-talet fanns över 700.000 hästar i landet. (Att jämföra med 1970-talet då antalet hästar var som lägst ca 85.000). Dessutom består Sverige till stor del av buskiga och i många fall fuktiga områden där de aktuella insekterna trivs. Detta är säkert en bidragande orsak till att sjukdomen fick så stor spridning i Sverige.

I dag har hästpopulationen ökat igen och det finns nu över 350.000 hästar, ofta relativt koncentrerat och de flesta hästar betar utomhus sommartid. Den här ökade tätheten av hästar samtidigt med import av hästar med ibland oklart ursprung utan provtagning har ökat risken för återinträde av sjukdomen högst avsevärt. Det ska dock poängteras att risken är mycket låg för de flesta hästar som vistats inom EU att de ska ha blivit smittade med infektiös anemi. Om någon häst eller åsna trots allt skulle bli infekterad ska fallet anmälas, eftersom sjukdomen är anmälningspliktig. Fall ska också anmälas till EU och måste åtgärdas. Seropositiva djur måste isoleras tills de avlivats. Kontaktdjur till dessa ska isoleras tills de har uppvisat två negativa tester med tre månaders mellanrum.

Louise Treiberg Berndtsson
Laboratorieveterinär
SVA
Uppsala

Hjälp oss bygga kunskap om infektiös anemi!

Har du en häst som är importerad från ett EU-land? SVA erbjuder just nu gratis provtagning med Coggins test.

Syftet är att öka kunskapen om infektiös anemi och minska risken för att sjukdomen sprids i Sverige. www.sva.se/coggins2014

Foto: Lena Myrenius